

ИЛЕСОВА ЛАЗЗАТ АСАН ҚИЗИ

**МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ
ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ТҮРЛІ ЖАСТЫ
ТОПТАРЫНДА СӨЙЛЕДІ
ДАМУ ЖҰМЫСТАРЫ**

**ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЖОҒАРЫ ЖӘНЕ ОРТА АРНАУЛЫ БІЛІМ
МИНИСТРЛІГІ
ШЫРШЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ПЕДАГОГИКА
УНИВЕРСИТЕТИ**

ИЛЕСОВА ЛАЗЗАТ АСАН ҚИЗИ

**МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ
ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ТҮРЛІ ЖАСТЫ ТОПТАРЫНДА
СӨЙЛЕУДІ ДАМУ ЖҰМЫСТАРЫ (Мектепке
дейінгі білім беру ұйымдарының педагогикалық
қызметкерлеріне арналған әдістемелік құрал)**

ШЫРШЫҚ-2024

АННОТАЦИЯ

Бұл әдістемелік құралда мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының оқу-тәрбие іс-әрекетін ұйымдастыру, балалардың ауызекі сөйлеуін дамыту, басқалармен сөйлесу дағдыларын қалыптастыру, балаларға ана тілін үйрету, сөйлеу тілін дамыту, сөйлеу мен мінез-құлыққа үйрету жұмыстары талданады. Интерактивті дамытуды тиімді қолдану әдістері, тәжірибеде әртүрлі жас топтарына арналған сөйлеу жаттығулары ерекше атап өтілген. Әдістемелік құралды мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиешілері өз қызметінде шығармашылықпен пайдалана алады.

Құрастырушы:

Л.А.Илесова

– Шыршық мемлекеттік педагогикалық университеті,
Мектепке дейінгі тәрбие факультетінің студенті.

Кенесші:

З.Ю.Шаносирова

- Мектепке дейінгі тәрбие әдістемесі кафедрасының меңгерушісі, доцент.

Рецензент

Д.Б.Махмудова

Мектепке дейінгі тәрбие әдістемесі кафедрасының оқытушысы, педагогика ғылымдарының докторы

З.С.Тешабаева

Мектепке дейінгі тәрбие әдістемесі кафедрасының оқытушысы, педагогика ғылымдарының докторы

Кіріспе

Білім беру жүйесін жетілдіру қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды тәжірибеге тиімді енгізу деңгейіне тікелей байланысты екенін жоққа шығаруға болмайды. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарындағы білім беру жүйесін реформалау, оны заманауи технологиялар негізінде дамытып, тәжірибеге кеңінен тарту, дамыған елдердің білім беру жүйесіндегі жаңалықтар мен жетістіктерді зерделеп, өз елімізде енгізу – бүгінгі күннің маңызды талаптарының бірі.

Мектепке дейінгі білім беру мазмұнын ұйымдастыруда балалардың сөйлеу тілін дамытатын дәстүрлі емес әдістерді қолдану; оқытуға деген қызығушылықтарын арттыру үшін әртүрлі біріктірілген ерекшеліктері бар көрмелерді пайдалану; интерактивті әдістерді қолдана отырып оқытуды өту; мектеп жасына дейінгі балалардың іс-әрекетін ұйымдастырған кезде әрқашан балалардың ойлау сипатын (бейнелік бейне, бейнелік қозғалыс, эмоционалдық) ескеру; оқу-тәрбие процесі баланың жасына сәйкес болуы немесе оның мүмкіндіктерін ескере отырып, әдістерді таңдаумен байланысты болуы керек; логопед, дефектолог, психолог, тәрбиеші және ата-аналар балалармен қарым-қатынаста бірлесіп жұмыс істеуі керек.

Мектеп жасына дейінгі балалардың ойлауының дамуы олардың сөйлеу процесінің дамуымен тікелей байланысты, ал ойлау сөйлеудің өнімі екенін ескере отырып, балалардың сөйлеуін дамытуда тәрбиешілер оқыту барысында негізінен мыналарды ескеруі қажет:

1. Баланың жастық шақтағы ерекшеліктері;
2. Баланың жеке мүмкіндіктері;
3. Баланың мінез ерекшеліктері;

4. Бала тәрбиесіне қатты әсер ететін факторлар (үлкендер, достар, оқу құралдары және т.б.).

Бала тәрбиесі – өзектілігін жоймаған мәселелердің бірі. Өйткені қоғам да жан-жақты дамыған жас ұрпаққа мүдделі. Қоғам дамуының қазіргі кезеңінде педагогика ғылымы мен тәжірибесінің алдында әртүрлі білім беру

кажеттіліктері мен мүмкіндіктері бар балаларға білім беру жүйесі мен білім беру жүйесінің тиімділігін арттырудың жолдарын іздестіру міндеті өзекті болып отыр. Сөйлеу адам тұлғасының даму деңгейінің негізгі шарттарының бірі, дүниені тану процесіндегі маңызды көрсеткіш екені белгілі.

Бұл әдістемелік құрал мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының басшыларына, әдіскерлеріне, психологтары мен тәрбиешілеріне оқ жұмыстарында, жас балалардың оқуға деген қызығушылығын арттырып, оқу-тәрбие процесінің тиімділігін арттыруда практикалық көмек көрсетеді.

1. ТАҚЫРЫБЫ: «СҮЙІКТІ ӨЗБЕКСТАНЫМ»

Те-арекеттің мақсаты: Олардың тәуелсіз Өзбекстан мемлекеті туралы түсініктері кеңейеді. Олардың құқықтары мен бостандықтарын, өз ұлттық тілінің болуын, байлықты халық игілігіне жаратуды DVD дискілер арқылы түсінеді, шығармалар мен әндерді тыңдайды, ел туралы.

Балалардың Өзбекстанның елтаңбасы, туы, әнұраны туралы білімдері шыңдалады. Бейнелеу дағдыларын дамыту.

Қажетті құрал-жабдықтар: Мереке, еліміздің Елтаңбасы, туы, тикырыққа байланысты суреттер, ойынға қажетті құрал-жабдықтар мен көрнекі белсенділік орталығы бейнеленген DVD дискі.

Әрекет барысы: Балалар, бүгінгі әңгімеміз әсем Өзбекстан – Отанымыз туралы болмақ. Мұнда Өзбекстан Тәуелсіздігінің 31 жылдығын атап өттік. Бұл мереке біз үшін үлкен мереке, жалпыхалықтық мереке. Сендермен бірге Отанымыз туралы композиция тамашалайық. (DVD-де көрсетілген.) көрсетілген мерекеден алған әсерлерін сұрайды.

Не дейсіздер балалар:

- Мерекелік бағдарламадан не көрдіңіз?

-Тәуелсіз ел дегенді қалай түсінесіңдер?

(Өз елтаңбасы, өз әнұраны, өз туы, өз тілі, өз шекарасы бар ел).

Тәуелсіздіктің арқасында азат болғанымыз рас. Өзіміздің мемлекеттік тілімізге не болдык. Біз өз байлығымызды халқымыздың бақыты мен игілігі үшін пайдалануға құқық алдық.

Бізде қандай ресурстар бар (мақта, мұнай, көмір, алтын, ақша)

Тәрбиеші: 28 жыл көп уақыт болмаса да, Өзбекстан Республикасы әлемде тәуелсіз ел ретінде танылды.

Бүгінде тәуелсіз Өзбекстанның туы желбіреп тұр. Бүгінде Өзбекстанның тәуелсіздігін көптеген елдер мойындады.

Мемлекетіміздің рәміздері – Туы, Елтаңбасы, Әнұраны – Өзбекстан халқының даңқы мен мақтанышы. Өзбекстанның мемлекеттік рәміздері туралы кім олең біледі. (Балалардың жауабы).

– Сәтгілік, балалар, мемлекеттік рәміздерді құрметтеп, қадірлеу Өзбекстанның абыройын, еліне, өзіне деген сенімін нығайту деген сөз.

Өзбекстан мемлекетімен мақтанатын адам көп нәрсеге қабілетті. Бұл Отанның данқын арттырады. Бұл біздің міндетіміз. Мұны, әсіресе, спортшыларымыз шет мемлекеттерде жеңіске жеткенде туымыз көтеріліп, әнұранымыз шырқалуынан білеміз. Біздің спортшылардан кімдерді білесіз?

Балалардың жауаптары:(Әйгілі спортшыларымыздың қатысуымен бейнероликтер көрсетіледі.)

Өзбекстанда Президенттің басшылығымен көптеген ғимараттар мен құрылыстар салынды. Қаламыз күннен күнге адам танымастай өзгеруде.

Біз Өзбекстанның болашағына сеніммен қараймыз. Қане, балалар, Өзбекстан жеріміз туралы тақпақ жаттайық.

Балалар тақпақтар айтып болмай тұрып, сергіту жаттығуы ретінде «Туыңа бар» қимылды ойынын ойнауға шақырылады. Ойынның мазмұны: белгі берілгенде балаларға 4 түрлі түсті жалаушалар беріледі, балалар қолдарындағы түсті жалаушаға барады.

- Кел, балалар, біз сендермен Отан туралы мақал-мәтелдер айтамыз. Кім көп айтады?

– Отаның аман болса, түсің сабан болмас.

- Бұлбұл шөпті сүйеді, адам туған жерді сүйеді.

Ойын аяқталғанға дейін балалар еркін сурет салуға шақырылады. Балалар мерекелік әсерлерді, туды, елтаңбаны, Хумо құсын сипаттай алады.

Назар аударарлық аспект:Іс-шараның соңында балалар мемлекет оның тәуелсіздігі, көршілік, тұрғылықты жері, әрбір мемлекетке тән тәуелсіздік факторлары, өз Отаны - Өзбекстан туралы біледі. Мемлекеттік рәміздерді білуге, оларға деген қызығушылықты, құрметті, мақтаныш сезімін оятуға болады.

2. ТАҚЫРЫБЫ: «МЕНИҢ ҚАЛАМ, МЕНИҢ АУДАНЫМ»

Іс-әрекеттің мақсаты:Ташкент қаласы туралы түсінігі кеңейіп, өзі туып-өскен ауданның атауын, неге олай аталғанын, немен байланысты екенін біледі. Балаларды өз маңайына мейірімді болуға, сол жердегі бар дәстүрлерді сақтауға, құрметтеуге тәрбиелейді.

Қажетті құрал-жабдықтар:Тақырыптық суреттер, сөйлеу және тіл орталығы, құрастыру және жасау белсенділік орталығы.

Әрекет барысы:

Топқа шетелдік қонақ (ағылшын тілінде сөйлейтін көмекші) кіреді.

- Қайырлы таң балалар. (сәлем балалар).

-қайда келемін. (қайдан келдім).

Балалардың жауаптары:

Танысайық. Мен Алина, Англиядан келген қонақпын.Өзбекстанның астанасы Ташкентке бірінші рет келіп тұрмын. Ташкент туралы айтып беріңізші. Мен өзбек тілін жақсы түсінемін.

Тәрбиеші:Алинаға астанамыз Ташкент туралы айтып берейік. «Менің қалам, менің төңірегім» тақырыбында фотосурет жарияланады. Балалар Ташкент туралы көрнекі суреттер арқылы мынаны айтады.

– Ташкент Өзбекстанның астанасы. Бұл үлкен және әдемі қала, онда көптеген әдемі және зәулім ғимараттар бар.

– Тәуелсіздік алаңында ізгілік монументі мен су бұрқақтар, ал кіре берісте «ізгілік аркасында» ақ құбалар бейнесі орнатылған.

- Олий Мажлис ғимараты, ұлттық банк, саябақ ғимараттары, сағаттар, телемұнара, театр ғимараттары, цирк ғимараты, әдемі метро станциялары, қауыпаттар бағы және басқа да көптеген ғимараттар бар.

Алина: Сіздің қалаңыз өте әдемі.

Тәрбиеші:балалар ана қаламызды өте жақсы көреді. Олар біздің Ташкент, Отанымыз туралы көп өлеңдер біледі, қазір айтып береді.

Анамдай ардақтысың, Ташкентім.